Strategi för forskning och utbildning 2026 - 2028

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås att fastställa Strategi för forskning och utbildning 2026-2028. Samt att uppdra åt närsjukvårdsdirektören att utforma årlig handlingsplan för att uppnå strategins ambitioner.

Beslutsunderlag/bakgrund

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har tre grundläggande uppgifter enligt sitt uppdrag från regionfullmäktige i Region Stockholm: att bedriva vård, utbildning och forskning. Framgångsrik forskning bedrivs inom SLSO men det saknas en övergripande strategi för forskning och utbildning.

I Regionrevisorernas rapport ”Styrning av regionens forskningsverksamhet” (10/2024) framförde regionens förtroendevalda revisorer att nämndens uppföljning inte ger en heltäckande bild av forskningsverksamhetens utveckling. Man menade vidare att nämnden bör därför stärka sin styrning och uppföljning av forskningsverksamheten.

Mot bakgrund av revisionens kritik och SLSO:s lednings vilja att ytterligare stärka både forskning och utbildning i förvaltningen beslöt närsjukvårdsdirektören efter diskussion i SLSO:s ledningsgrupp att ge uppdrag till FoUU-direktören att ta fram en Strategi för forskning och utbildning 2026–2028.

Förvaltningens motivering till förslaget

Arbetet med att formulera en strategi för forskning och utbildning har genomförts med en referensgrupp bestående av SLSO:s medlemmar i Forskningskommittén KI/SLSO samt cheferna för USV-enheterna vid SLSO. I uppdraget från närsjukvårdsdirektören fanns en uttalad förväntan om att verksamheternas perspektiv skulle utgöra grunden för strategin. Under hösten har därför samtliga ledningsgrupper för verksamhetsområdena besökts för en diskussion utifrån frågeställningarna:

- Vilka möjligheter och hinder finns för att uppnå målen om klinisk forskning och utbildning i hela verksamheten?
- Vilka förutsättningar behövs för att underlätta?

Resultatet av diskussionerna har sammanställts tematiskt och utgör grunden för föreliggande strategi.

Under framtagandet av strategin har SLSO:s ledningsgrupp diskuterat frågor i anknytning till strategin. Preliminära utkast har också redovisats och diskuterats med den centrala fackliga samverkansgruppen samt SLSO:s äldreråd.

I arbetet med att ta fram strategin har den övergripande utgångspunkten varit att alla verksamheter i SLSO, utifrån sina förutsättningar, ska delta i eller bedriva forskning och utbildning. Utgångspunkten är att integrera forskning och utbildning i vårduppdraget, som en naturlig del av SLSO:s kärnverksamhet, för att förbättra vården samt att stärka medarbetares möjligheter att växa, utvecklas och trivas.

Av det följer att strategin inte handlar om att styra forskning utan snarare skapa de bästa förutsättningarna, i SLSO:s kliniska verksamhet, för att bedriva forskning och utbildning. Vidare förväntas strategin, och de handlingsplaner som ska utformas, leda till ett större fokus på forskning och utbildning inom SLSO.

En strategi leder i sig inte till förändring, strategin måste brytas ner, operationaliseras och omsättas i aktiviteter som utvecklar och stärker SLSO:s förmågor. Strategin bör kompletteras med årliga handlingsplaner med aktiviteter som bör mätas, förstås, följas upp och anpassas successivt. Dessa handlingsplaner bör redovisas för nämnden.

Konsekvenser för patienter och medarbetare
Beslutet innebär på kort sikt inga effekter för patienter/medarbetare. Genom att stärka forskning och utbildning bör kvaliteten i vården öka och därigenom komma patienter och medarbetare tillgodo.

Ekonomiska konsekvenser
Beslut i enlighet med förslaget bedöms inte i sig innebära ekonomiska konsekvenser. Genomförandet av strategin kan leda till att nya ambitioner uppstår, som i så fall behöva processas och prioriteras i ordinarie budgetprocess.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet innebär inga konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet innebär oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet förväntas inte få några administrativa konsekvenser.

Förslag till beslut
Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att fastställa Strategi för forskning och utbildning 2026–2028, samt

att uppdra åt närsjukvårdsdirektören att utforma årlig handlingsplan för att uppnå strategins ambitioner.

Maria Ohlson Andersson
Närsjukvårdsdirektör

Rikard Lindqvist
Tf FoUU-direktör

Stockholms läns sjukvårdsområde
Verksamhetsstöd kvalitet och FoUUI

Diarienummer
2026-0339

Strategi för forskning och utbildning 2026–2028

Bakgrund

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har tre grundläggande uppgifter enligt sitt uppdrag från regionfullmäktige i Region Stockholm: att bedriva vård, utbildning och forskning. Föreliggande strategi för forskning och utbildning har som syfte att ange ett antal områden som för de närmaste tre åren (2026–2028) ska utgöra fokusområde för integrering av forskning och utbildningar förlagda i vården[1] i hela SLSO.

Det övergripande syftet med strategin är att alla verksamheter i SLSO, utifrån sina förutsättningar, ska delta i eller bedriva forskning och utbildning. Utgångspunkten är att integrera forskning och utbildning i vårduppdraget, som en naturlig del av SLSO:s kärnverksamhet, för att förbättra vården samt att stärka medarbetares möjligheter att växa, utvecklas och trivas. På så sätt uppnås SLSO:s mål/vision att erbjuda en personcentrerad, säker och kvalitativ vård.

Framtagandet av strategin har genomförts i dialog med företrädare för samtliga verksamhetsområden och bygger vidare på Region Stockholms strategier för forskning, utveckling, utbildning och innovation. I arbetet har en referensgrupp bestående av cheferna för SLSO:s USV-enheter samt SLSO:s representanter i FoUU-kommittén SLSO-KI bidragit.

Förutsättningar för integrering av forskning och utbildning

Under arbete med strategin har flera centrala omständigheter för integrering av forskning och utbildning i vårdverksamheten lyfts fram. I diskussionerna med verksamhetsföreträdare har *ledarskapets betydelse* betonats. Vikten av att frågorna ges utrymme, lyfts och efterfrågas på samtliga chefsnivåer är central. Hur chefer i organisationen ska rustas för att hantera frågorna har också lyfts, vilket beskrivs som extra angeläget vid begränsad erfarenhet av att integrera forskning i och utbildning verksamheten.

En annan central omständighet rör *kommunikation och kunskap gällande forskning och utbildning*. Här avses både kommunikation internt och externt om den forskning som bedrivs inom SLSO:s verksamheter samt om information om hur forskning kan bedrivas. Vidare lyfts behovet av kunskap och kontinuerlig

[1] Med utbildning förlagda i vården avses i detta dokument den verksamhetsförlagda utbildningen för samtliga yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården inklusive bastjänstgöring (BT), allmäntjänstgöring (AT) och specialisttjänstgöring (ST).

dialog om hur integrering av forskning och utbildning kan ske för att kunna nå de effekter som eftersträvas.

Slutligen har *kapacitet och kompetens* för att skapa förutsättningar för att integrera forskning och utbildning betonats av verksamheterna.

Dessa omständigheter lyfts inte fram som fokusområden i föreliggande strategi men är viktiga grundförutsättningar för att målen ska kunna uppnås.

Ansvaret för att ge verksamheten förutsättning för att förverkliga strategin är ett tydligt ledningsansvar. Strategin måste brytas ner, operationaliseras och omsättas i aktiviteter som utvecklar och stärker SLSO förmågor. Strategin bör kompletteras med årliga handlingsplaner med aktiviteterna som bör mätas, förstås, följas upp och anpassas succesivt.

Fokusområden

I diskussionerna som legat till grund för föreliggande strategi har följande sju fokusområden identifierats.

Inom SLSO ska alla verksamheter, utifrån sina förutsättningar och kapacitet, delta i eller bedriva forskning

Inom SLSO finns redan idag starka forskningsmiljöer som bedriver forskning. Samtidigt finns många kliniska verksamheter som har ingen eller svag forskningsanknytning. Genom att integrera forskning som en naturlig del i den kliniska verksamheten följer flera fördelar, forskningen blir naturligt kliniskt relevant. Men forskning inom verksamheten bidrar också till kunskapsöverföring, bättre förutsättningar att utveckla vården och möjlighet för medarbetare att utvecklas. Alla verksamheter kommer inte ha möjlighet att själva initiera och leda forskningsprojekt, men att delta i studier som samarbetspart eller bidra med data kan leda till positiva effekter och vara ett sätt att på sikt utveckla ett större forskningsengagemang.

Att tydligt uttala förväntningen att alla verksamheter ska delta i forskning ställer krav på hela organisationen, både genom att aktivt arbeta med frågan lokalt och att på ledningsnivå tillskapa förutsättningar för att kunna bedriva forskning.

Inom SLSO ska alla verksamheter, utifrån sina förutsättningar och kapacitet, ta emot studenter

Enligt utbildningsdirektivet i Region Stockholm ska alla verksamheter som bedriver vård finansierade av Region Stockholm ta emot studenter. SLSO ska utöver ambitionen i utbildningsdirektivet sträva efter att utveckla lärandemiljöer som är av hög kvalitet.

Att bedriva en högkvalitativ utbildning förlagda i vården innebär inte bara en möjlighet till rekrytering av medarbetare till verksamheten, det innebär också möjlighet till gemensamt lärande, kunskapsöverföring samt utveckling av verksamheter.

SLSO ska stärka strukturer för att främja kliniska studier

Sverige har som land tappat den tätposition som man tidigare har haft inom kliniska läkemedelsstudier. Både på nationell och regional nivå finns tydligt uttalade mål om att öka antalet kliniska läkemedelsstudier. Förändringar i hälso- och sjukvården har inneburit att patienter som kan komma i fråga för att delta i läkemedelsstudier idag i hög utsträckning finns i primärvården. SLSO har här ett ansvar att skapa förutsättningar att både delta i identifiering och rekrytering av

potentiella studiedeltagare men också bygga upp kapacitet för att genomföra kliniska läkemedelsstudier inom sina verksamheter.

SLSO ska främja forskning i samverkan

Förändringar i vården, bland annat överflyttning av patientgrupper från slutenvård till öppenvård och från sjukhusvård till primärvård i kombination med ökade omvårdnads och medicinska möjligheter har inneburit att sjukvårdsystemet har blivit mer komplext. Detta har en direkt påverkan på förutsättningarna för forskning. Utgår man från patientens situation snarare än sjukvårdens organisation blir det uppenbart att forskning i ökande utsträckning måste ske i samverkan, mellan vårdnivåer och mellan verksamhetsområden. SLSO har både utmaningar och unika förutsättningar för att leda och delta i forskning i samverkan.

SLSO ska stimulera tillväxt av akademiska miljöer

Att skapa starka akademiska miljöer, framför allt kliniknära akademiska miljöer, bidrar positivt till SLSO:s och vårdens utveckling. Det finns utmaningar i att skapa livskraftiga akademiska miljöer, bland annat hur man uppnår ”kritisk massa” d.v.s. att det finns tillräckligt många forskare på olika nivåer i karriären som kan söka och få medel för sin forskning och därmed bli självbärande. En kritisk massa innebär också större möjligheter att positivt påverka vårdverksamheten. Erfarenheten visar att för att en akademisk miljö ska bli självbärande krävs en långsiktig och tålmodigt arbete för att uppnå just kritisk massa. Det är också viktigt att ta hänsyn till tillväxtprocessen för akademiska miljöer, att starta upp kräver andra insatser än att bibehålla eller utveckla redan existerande akademiska miljöer.

SLSO ska aktivt verka för karriärvägar för medarbetare som forskar och utbildar

SLSO har som målsättning att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare vilket förutsätter att medarbetare som är aktiva inom forskning och utbildning har möjlighet att utvecklas. Som organisation ska SLSO betrakta möjligheten till forskning och utbildning som en del i arbetet att behålla och attraherar nya medarbetare. Det är centralt att medarbetare, oavsett utbildningsbakgrund, ges möjlighet att kombinera uppdrag inom utbildning eller forskning samtidigt som man behåller sin kliniska anknytning. Utöver att som medarbetare ges rimliga förutsättningar att kombinera uppdrag bör, att delta i, bedriva och/eller utveckla forskning och utbildning vara meriterande.

SLSO ska arbeta aktivt med att synliggöra utbildning

SLSO är Region Stockholms största aktörer avseende utbildningar förlagda i vården. Studerande finns i hela organisationen och tillsammans tar verksamheterna ett stort ansvar i att utbilda framtida kollegor i sjukvårdssystemet. Med tanke på förändringarna i både vård- och

utbildningssystemet, inte minst vad gäller omställningen till god och nära vård, kommer SLSO:s utbildningsuppdrag att öka. Att bygga goda integrerade lärandemiljöer som inte bara leder till bättre utbildning utan också bidrar till att göra vården bättre kräver kompetens, medveten styrning och resurser. Att synliggöra både utbildningens roll samt verksamheterna och medarbetarnas roll är en förutsättning för att lyckas med uppdraget.